

M. H. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Ninlap-Könyvtár
Névedéknapló
1902. 13/x

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
Na pol roka --- 2 " --- "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Pod ochranou kríža.

Dňa 19. júna nemecký cisár navštívil staro-
dávne sídelné mesto Aachen, kde utešenú a veľmi
významnú reč povedal k tým, ktorí ho vítali.
Z reči tejto vyrozumieť môže celý svet, že ducha-
plný a mocný panovník tento na akom základe
mieni blahobyť národa, nad ktorým panuje, za-

bezpečí, a čo je príčinou toho, že národ nemecký
v každom ohľade prevyšuje iné národy.

Základ blahobytu krajiny, ako to veľký cisár
tento nie len teraz, ale pri každej príležitosti keď
pred verejnosťou rečnil, vyjavil, je vrelý vlaste-
necký cit a čisté náboženstvo.

Z významnej reči jeho len dakoľko riadkov
citujem, ale dostatočné sú ony k tomu, aby sme

Otvorenie včelársko-gazdovského spolku v Jedelove. Príchod ministra Darányiho.

obdivovali neohrozenú bohabojnosť, lásku a dôveru ku Spasiteľovi, a aby túžba naplnila srdcia naše: bárs aj my by sme sa všetci držali dľa toho výsloveného hesla.

Cisár Vilhelm II. medzi iným toto povedal: «Kto život svoj nepostaví na základ náboženstva, ten je ztratený...Poneváž deň tento tuná nie len rečníť, ale aj slub chcem spraviť: s týmto sľubujem, že celú krajinu, jak národ tak aj vojsko pod kríž postavím a pod ochranu Toho odporúčam, o ktorom Peter apoštol to povedal: že v Inom nieto spásy, a že človečenstvu není dano iného mena, s ktorým by blahoslavenstvo obsiahol, jedine meno Toho, ktorý sám povedal: Nebo a zem pominú, ale slová moje nikdy... Jak od duchovných, tak aj od svetských občakávam, že k pomoci mi prispejú, aby sme v národe čisté mravy a náboženský cit udržali... Svätý Otec, keď som ho skrz vyslanca pozdravil, to mi odkázal: V celej Europe jedine v Nemeckej ríši panuje bázeň, len tam ctia a vážia vrchnosti a katolícku vieru, a to jedine bohabojnému cisárovi možno ďakovať.»

Či nezaplače kresťan, keď slová tieto číta? Či mu nevnikajú hlboko do srdca? Či ho nepohnú k tomu, aby príklad bohabojného cisára nasledoval?

Teda pod ochranu kríža, na ktorom Spasiteľ visel a zomrel, ukladá národ svoj. Presvedčený je, že bohabojnosť, čistý náboženský cit a mravnosť je potrebná k tomu, aby jeden národ spokojný a šťastlivý bol. Jak balzam na rany, tak dotknú sa slová cisárové každého veriaceho kresťana a opravdového vlastenca. Teda jeden panovník, ktorý so všetkým vládne, poníži sa ku krížu — pred ktorým opustený bedár pomoc a potechu hľadá — a od jeho ochrany čaká spásu celého národa.

Šťastlivý panovník, a ešte šťastlivejší národ!

No, a či nepovedal veľikú pravdu cisár Vilhelm II.? Či spasí čo inšie jeden národ, ako kríž Spasiteľa! Veď od toho pochádza všetko, čo človeka povýši ku Tvorcovi neba i zeme. Rodinné blaho, láska ku blížnemu, čnosť, spravodlivosť, slovom všetky šľachetné skutky, ktoré aj chudobného človeka blaženým robia.

Mnoho a mnoho veľkých národov pominulo, a to preto, lebo pohanská nemravoosť, neludskosť a falošní bohovia, ktorým sa klaňaly, neu-

držali v nich silu, s ktorou budúcnosť národa postáť možno.

Či národ uhorský bol by sa tisíc rokov udržal, keď by sv. Štefan nebol našich bratov Maďarov na kresťanskú vieru obrátil, keby krajinu nebol pod ochranu Preblah. Panny Marii odovzdal a keby králi naši neboli sa usilovali náboženstvo a kresťanské mravy v národe udržať? Veď za tisíc rokov veľiké nešťastia nás potkaly. Mnoho a mnoho bolástí a ztrát podstúpil národ, no a chvála Bohu, žijeme! Prečo? Lebo riaditelia krajiny v mene Božom pracovali za udržanie národa, a, lebo duch kresťanský naplňoval srdce každého občana. Prísne zákony hájily národ od nemravnosti a neznanbožstva. Kríž Spasiteľa v úcte bol pred každým a skvel na tom mieste, ktoré mu patrí.

A dnes!

Či je kríž na tom mieste, kde ho sv. Štefan postavil?

Či riaditelia krajiny naplnení sú láskou oproti národu a či verejne vyznávajú duch kresťanský?

Či zákony naše kresťanského smyslu sú? Či udržujú mravnosť a bohabojnosť národa? Či sa zrovnávajú s prikázaním božím?

Ach, smutno to u nás vyzerá!

Zdá sa mi, že plášť, ktorý nás od záhuby hájil, niet viac nad nami. Zdá sa mi, že pozorlivé oko, ktoré bedlilo o nás, odvrátilo sa od národa, a že dobrotivá ruka, ktorá nám žehnala a smer ukazovala, v ktorom pokračovať máme, zmeravela.

Siroti sme! Opustení a na seba ponechaní bedári!

Trest Boží uvalil sa na nás. Tarchu jeho cítime.

Uzná to každý z nás, že nie bez príčiny sme nešťastliví.

Kto nám zaspôsobil smutný osud tento? Snáď tak naničhodný je národ náš, že dobrovoľne hynúť musí, a to zo svojej vôle? A či vodcovia jeho mu k tomu dopomohli?

Nepýtajme sa. Poznáme prameň a príčiny úpadku nášeho.

A či niet pre nás pomoci? Či niet milosrdenstva pre nás? Zahynúť máme?

Oh, jesto liek na rany naše!

... Ku krížu sa poberajme, od ktorého sme sa odvrátili. Pod jeho ochranou hľadáme spásu;

tak môžeme mať nádej, že Boh nám odpustí, dobrotivé oko jeho znovu na nás hľadieť, a ruka Jeho žehnať a hájiť nás bude.

Fatranský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Židia v Uhorsku.

Niektoré časopisy začali veľmi lamentovať nad tým, že sa Rumuni a Slováci väčšími rozmnožili tam, kde bývajú, ako Maďari. Ale to lamentovali tak len noviny židovské, aby obrátili pozornosť obecnstva od toho strašného prírasta, akým namnožili sa nám židia.

Roku 1890 bolo v Uhorsku 725.000 židov a 1900 bolo ich už 851.000, rozmnožili sa teda o 126.000, teda o 17·4%, kdežto prírast veškerého obyvateľstva za ten čas obnáša len 10·3%. V Pešťbudíne bolo roku 1890 židov 103.000 medzi 492.000 obyvateľmi a roku 1900: 169.060 medzi 732.000; rozmnožili sa teda o 64·2%. A k tomu treba ešte pripočítať asi 700 židov, ktorí bývajú v bezprostrednom susedstve hlavného mesta, v Novej Pešti atď. A z toho môže každý ľahko tú prirodzenú konsekvenciu, ako tisne sa do popredia zástoj židovstva v našom verejnom živote, ako «aj to snadno pochopíť, že židia Uhorsko považujú za svoju vlasť, lebo bol by to od nich mrzký nevďak a nerozum, keby si inde hľadali zasľúbenú zem». Toto poslednie hovoríme nie my, ale noviny «Hazánk».

Ačpráve sa nám židov teda chvála Bohu, tak pekne namnožilo, že sa počet jejich v ktorýchsi stolicách zmenšil. Najviac klesol počet židov v stolici nitrianskej. Aj v Prešporskej a Liptove načítali menej teraz židov ako pred desiatymi rokmi. Nad týmto rozmýšľajúc viedeňski «Jüdisches Volksblatt» (židovské ľudové noviny), dávajú uhorským židom také naučenie, že by sa naši židia vraj nepachorili na toľko s tým jejich vlastenectvom, a to najmenej medzi národnosťami, bo že Maďari im to aj tak nikdy neuveria a národnosti, že darmo čo pobúria proti sebe.

S našej strany ale vidíme inú príčinu toho úpadku židov. Jedna čiastka dedinských židov zbohatla a odobrala sa do Pešte a iných miest ďalej bohatnúť. Menšia čiastka zase zutekala pre naše potravné spolky. Potravné spolky tieto založili si vlastne sami židia, lebo oni sami donútili obecnstvo kresťanské, aby sa vo spolkoch ratovalo. Keď boli voľby, vieme, že židia tak strašne kortsovali proti kresťanským voličom, akoby boli bývali, nech Boh chráni, posadli zlým duchom. Z toho videli naši čestní sedliaci, že židia musejú hrozne nenávidieť všetko, čo by tomu sedliakovi kresťanskému trochu uľavilo. Preto

potom pomysleli si naši ľudia, že židovi nepatrí sa tak besným byť proti sedliakom, keďže žid len zo sedliaka žije. Aby teda židovský národ ešte besnejšie neprenasledoval naše kresťanské pohyby, teda šľachetní mužovia ukázali našim ľuďom cestu ku rozumnej sebaobrane v spolkoch potravných úverkových.

Nech si teraz poprosia židia svojich pánov rabínov. aby im tiež zakladali židovské spolky — my im toho závidieť, ani v tom ich prekážať nebudeme. Alebo nech prestanú sa jašiť proti tej kresťanskej strane ľudovej, lebo vedieť by mali, že keď nebude ľudu, nuž nebude ani židov.

Obnovenie trojropolku.

«Germánia», orgán katolíckeho centrumu nemeckého, ktorý zvykol mávať spoľahlivé zprávy z Rímu, píše, že zainteresované mocnosti dňa 28. t. m. podpísali smluvu o obnovení trojropolku. — Z Viedne telegrafujú, že obnovenie trojropolku je už vybavenou vecou a že smluvu trojropolku už podpísali.

O tom «trojropolku boli sme nedávno už písali, že je to jedna, čo do obsahu-tajná smluva medzi Rakúsko-Uhorskom, Nemeckom a Talianskom. Trojropolok tento pokladajú štátnici týchto krajín za potrebný pre svetový vrah pokoj. Nemecko totiž obáva sa ešte vždy Francúzska, ktoré od roku 71-ho — keď Nemci strašne boli nabili Francúzov — ešte vždy snáď myslí na pomstu. Francúzko ale má spolok s Ruskom. Rusko teda môže v Asii pomahy podmanovať zemi koľko len chce, bez toho, že by mu Nemci mohli prekážať v tom; lebo Nemci nemôžu sa pustiť do potyku s Ruskom, bo im stojí za chrbtom Francúzske vojsko.

Naše ale ríša Rakúsko-Uhorská má z toho trojropolku iba škodu. Nám by tých vojakov pre seba toľko ani treba nebolo, veď nemáme s nikým nič, ba najnovšie aj s Ruskom blížime sa priateľsky navzájom. Nemecko ale vie znamenite využiť ten trojropolok. My sme nie tak mocní, nuž nám potom také obchodné smluvy medzi Rakúsko-Uhorskom a Nemeckom nadiktuje, aké sú len Nemecku prospečné: Nuž, nie nadarmo hovorí sa, že je nie hodno s veľkými páňmi z jednej misy čeresne jesť.

Predĺžená kvóta.

Viac ráz sme už písali, že pod slovom «kvóta» treba rozumieť ten klúč, dľa ktorého platíť musí krajina naša a Austria na tie výdavky, ktoré Rakúsko-Uhorsko má spoločné. Ako n. pr. vojsko, velvyslanstvá.)

Koncom júna mesiaca vypršal termín, po ktorý je kráľovským rozhodnutím ustálený priemer prispievania oboch krajín monarchie na spoločné výdavky. Ku ustáleniu kvóty cestou parlamentárnou porobené boli všetky prípravy, kvótové výbory sa aj dohodly na priemere 65·6 : 34·4, ale ku vyneseniu zákona nedošlo ani vo Viedni ani v Budapešti. Úradné časopisy jak v Budapešti tak vo Viedni priniesly novšie rozhodnutie jeho veličenstva kráľa, ktorým ustálil kvótu na jeden rok, od 1. júla r. 1902. do 30. júla roku 1903 v dosavadnom priemere, asice pre Uhorsko 34·4% a pre Austrii 65·6%.

Hospodársky sjazd v Šiófoku.

V zadunajskom Šiófoku mali poradu početní páni: nad- a podžupani, ablegáti, kňazi a zemepáni, kde radili sa o otázke vysťahovania ľudu. I to, ako nedávno v Miškoveci predstavil smutný obraz toho, ako hromadne opúšťajú naši vysťahovalci dedovizeň svoju. Dokázalo sa, že aj bohaté zadunajske stolice trpia na ten prúd vysťahovalecký. Narádzaly sa tu rozličné prostriedky. Nám najlepšie páčil sa návrh jedného pána, ktorý chcel mať na porade aj niekoľko chudobných ľudí, lebo že tí najsprávnejšie vedeli udať príčinu vysťahovania.

Práve teraz dostali sme jeden, o odpomoci proti vysťahovaniu znejúci dopis. Z neho podáme tu nasledujúce rady:

Štefanová.

Ja podám nasledujúce rady, a ujistujem, že keď sa tieto rady zachovajú, vysťahovanie sa aj bez násilia odstráni.

Prvá takáto rada je: aby sa zákonom vyplívať ubezpečila mzda, lebo doteraz chudobný ľud, nielen že vyžiť nemôže, ale na starosť bude odkázaný na milosrdenstvo.

Druhá takáto rada: nech sa ľudu popraje všeobecné hlasovacie právo, lebo bez tohoto je ten ľud jako nerozumné tvora, a pomyslí sebe: ach, keď sa tu musím trápiť bez toho, že bych si môhol aspoň sebe prajného ablegáta voliť, pôjdem za more, však tam môžem byť aj voličom.

Tretia rada prevyšovať bude obidve, keď vezmem do povahy lásku k Bohu a bližnému. Včulajší mnohí nesvedomí páni, ani najmenej nepomyslia na to, aby Pána Boha nadovšetko a bližného svojého jako seba samého milovali.

Oni naopak, Boha ani najmenej, a bližného svojého celkom nič nemilujú.

Oni teba ty otrhaný sedliak, len vtedy milujú, keď volíš vyslanca.

Daromne robia Congrese v záležitosti vyvandrovania, lebo ten ľud veru od vôle neuteká; to len niektorí páni robia, majú napchaný vačok s pokradenými peniazmi.

Rafacl Tekula.

Mier v Južnej Afrike.

Smierenie búrskeho národa v Južnej Afrike stále napreduje.

Búri, ktorí boli zajatí v koncentračných táboroch, zväčša pospiechajú na svoje farmy, v čom ich anglická vrchnosť podporuje tak, že namiesto útrov jedného týždňa, čo je v smluve uzavreto, dáva im trovy na jeden celý mesiac, len aby čímskôr mohli začať gazdovať; o tých ale, pokiaľ len tam ostanú. V táboroch však zostáva málo Búrov, každý chce vidieť čímskôr svoje gazdovstvo. Anglická vláda rada by medzi Búrimi osadil jednu časť svojho vojska, ale tí už zunovali tamojší život; z austrálskych čiat ani jeden vojak sa nehlásil, že chce zostať medzi Búrimi. Pristáhalcom z Európy sa Angličania neveľmi tešia, lebo železničné spojenie je

veľmi zlé a tak Europci, ak len nemajú mnoho peňazí, dlho nebudú vedieť vydržať v Afrike, kde teraz premávka skoro úplne odpočíva. ani osobné vlaky nechodia každý deň. — Gubernátorská rada v Pretorii už pracuje na osobitných zákonoch pre Búrov.

Ponížená prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, poťažne už jestvujúcu požiadavkám zákonitým zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Kresťana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú.

Ponechajúc zdlhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou prijmeme a cestou novín kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Staríňec ml., kurátor. Ján Kurimszky, farár a predseda škol. stolice.

Púť na Maria Štein.

Dňa 13-ho júla, t. j. v nedeľu, pôjdu slovenskí katolíci jozefovskej farnosti v spojení s novopešanskými bratmi a sestrami na «Maria Štein». Púť pohne sa o pol siedmej. Na milostnom mieste bude sv. omša i kázeň, taktiež popoludňajšie bohoslužby. Púť povedie vel. pán *Edvard Sándorfi*, katechét a redaktor. Jestli bude špatné počasie odloží sa naša slovenská púť na 20-ho júla. Upozorňujeme našich milých Bratov a Sestry tak v Budínpešti jako aj na okolí, by nestažovali si pripojiť sa k našej púti čím väčším počtom. *Vincent Jonec*, spevár.

Katolícky delnícky spolok.

Budapešťanský katolícky delnícky spolok bude vydržiavať svoje prvé mimoriadnevalné shromáždenie dňa 6-ho júla, t. j. v nedeľu po poludní o pol šiestej hodine v miestnosti pána Nestora, VIII. okres, Óriáš ulica číslo 6—8. Predmetom shromáždzenia bude: zmeniť stanovy v smysle prípisu ministerstva vnútra. Na shromáždenie všetkých členov zapísaných povoláva s úctivosťou.

Správny výbor.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Púť na kalváriu v Haliči v (Pol'skej.)

Tak zvaná kalvária Zebridovská v Haliči pri Krakove bude sláviť bežného roku 1902 od 1-ho až do 31-ho augusta 300-ročnú pamiatku svojho založenia.

Kalvária táto bola založená dňa 2-ho augusta roku 1602. Mikulášom Zebridovským a generálom Krakovským.

Po celý čas toho jubilea a celý mesiac august, budú sa konať sv. missie na dvoch miestach. Asíce: jedni sa budú konať v kláštore a druhé v hrobe Matky Božej na Jozefata doline. Prvé sv. missie započnú sa: 1-ho augusta, druhé 8-ho augusta a tretie 23-ho augusta. Jubileum sa skončí 31-ho augusta.

Kláštor kalvársky dostal od pápeža Leva XIII. veľké privilegium, ktorý je na Baziliku povýšený. — Na ten čas bude sa po všetkých železničných drahách platiť len polovičný plat cez celý mesiac august.

Čo sa týka processie z Čačanského okresu (stolice trenčianskej) pôjdeme len tak, ako aj obyčajno každoročne chodievame na 8-ho augusta. Po obede sa pohne veľká processia s Čačanského kostola so sprievodom veľk. prepošta Čačanského, ktorí nás odprevadí až k mostu s požehnaním.

Ako starší pútníci od Trnavy, z Prešporka a Peštubudína už dobre vedia, že my peší prideme na kalváriu len 11-ho augusta večer.

Kto by teda išiel, nech si má to na zreteli vždy, že by aj po železnici bol už na 12-ho augusta ráno v Kalvárii. Kto ale by chcel s nami peší putovať, ten nech zosadne v Čáci na 8-ho augusta.

Značím sa so srdečným a rodáckym pozdravom váš brat
A. Červjenka,
učiteľ a riaditeľ púfu.

Vyučovanie náboženstva v školách.

II.

Všeobecne známa vec je, že každú revolúciu zapríčinila bezbožnosť a nemravnosť, lebo revolúcia len tam si vyzdvihne hlavu, kde už v srdciach ľudu niet viacej viery. Revolúcia nevyhnutelne má potrebu na bezbožnosť. Bezbožnosť a nevera predihrou i revolúcie francúzskej, ktorá jak mocne zatriasla celou Európou, to každý vie. Kolko ona nevinných biskupov a ráznych mužov za obeť žiadala, to mne tu dokazovať není cieľom. Len tolko chcem poznamenať, že záloh budúcnosti každého národa zložený je v tom pokolení a v tej mravnej moci jeho, ktorú za sebou zanechá.

Má byť teda každej vlasteneckej vlády prvou a najsvätejšou úlohou vychovávať mravné a zbožné pokolenie. Jestli však voľaktorá krajina má po-

trebu na rázne a mravné pokolenie, teda naša krajina je tá, ktorá má na horespomenuté veci najväčšiu potrebu. Však nie len že zvonku jej hrozia nepriateli s každej strany, ale pritom ešte aj dnu v samej krajine nesvornosť búri. Takéto však pokolenie naša liberálna vláda nie len že vychovávať nechce, ale ešte radšej všetky mravy už v zárodkoch sa usiluje povraždiť.

Jestli teda žiť chceme, jestli chceme aby naše meno bolo v dejepisi národov naznačené, usilujme sa vychovávať vlastenecké, prv však ale mravné a zbožné pokolenie.

A na toto mravné vychovávanie je určená škola. Buďme na tom, aby vo školách naše dietky nie len sa vyučovali, ale aj vychovávaly. Na toto my môže voľakto povedať, že učiteľ je len na vyučovanie postavený a výchovu nech rodičia dávajú dietkam doma. Áno, tak jest, rodičov povinnosť je dietky svoje vychovávať pre rodinu, ale učiteľova povinnosť je zase vychovávať mládež pre spoločnosť. Môžu rodičia vychovávať doma dietky bárs jako nábožne, keď dieťa vo škole o náboženstve ani slova nečúva; naproti tomu keď škola doplňuje, ešte čo doma dieťa nedosiahlo, keď sa v tej škole vyučuje bázeň Božia, keď sa v nej vyučuje prísna povinnosť zadosť učiniť náboženstvu: vtedy je škola na osoh, a nie na zkázu dietok a spoločnosti.

Ale jestli sa toto chce dosiahnuť, vtedy sa musí dať učeníu vážnosť viery. Musí sa dať učiteľom náboženstva tá prednosť, ktorá sa ich týka. aby žiaci videli, že náboženstvo sa pokláda vo školách za prvý predmet, nie ale jako je to vo včulajších školách, že náboženstvo je ostatnie, či sa ho ten žiak učí lebo nie, to všetko jedno. Dajme mu prednosť vo školách, aby malo prednosť aj v živote, a tak, jedine len tak dosiahneme náš cieľ: dobré pokolenie, rázne a mravné.

Však ale proti zákonu není úteku. Aj toto bedákanie nad nenábožným vychovávaním budúceho pokolenia bude len hlasom na púšti. Ale čo škola pokazí, to nech sa usiluje rodina, na kolko je vstave, napraviť. Nech každý rodič si za vážnu povinnosť drží, nábožne vychovávať dieťa svoje za ten čas, pokiaľ ho má v rukách. Lebo jaknáhle vystúpi to dieťa do života, istotne nebude viacej o náboženstve a dobrých mravoch čuť. Keď je vo škole ostatnia vec náboženstvo, nech je vtedy aspoň prvou vecou v rodine. A. I., študujúci.

B E S E D N I C A.

Nárek matky.

Zvädnul si mi, zvädnul, roztomilý kvietku,
bárs na teba liala rosu síz ja všetku.

Nepomohly péče, lieky,
duch tvoj umkol, ach, na veky.

Zaspalos' mi, čičkáš, drahé neboriatko,
po chorobe krutej odpočívaš sladko.

Stíchla chrípka, páľa, bôle,
utuchol boj vzdornej vôle.

Kdeže sa mi dely ruže tvojej tváre?
Prísny anjel spusty bledosť po nej čmáre.

Stuhly rúčky, splasly líčka,
sklavelas' mi, ó, kurička.

Zdrevenelas' celkom, ó, jak studená si,
útulná dcéruška, púček nehy, krásy.

Hladkám ti vlas, riasim rúcho,
volám, darmo, všade hlucho.

Ó, kebys' tak mihlo, chúďa moje, očky
na ten šumný venček, biele na šatôčky,

bolo by čuť Gabrielku
štebotaf jej radosť veľkú.

Márno však, premárno, neotvoríš ústa,
hrobový mlk, sinky sedia na nich zhusta.

Neihráš sa viac s Hedvičkou,
ni s Valerkom, ni s Toničkou.

Ubrnklas' im preč, preč, ponad hviezdy v diale,
kde rozkoše blažia, spevy zunia stále;

kde Boh dietky nevinnosti
večným svetlom. slávou hostí.

Zaletelas' preč, preč, iba schradlým s tielkom
zostalas', by práchlo v rove kyprom, mielkom,

v čiernej zemi do dňa súdu,
pokým trúby nezahúdu.

Po mohyle tvojej vetrik taje šušká,
trbliece motýlik, svätajanská muška;

panská tráva, čačky pestré
zdobia domček svojej sestre.

Ó, modli sa, modli v raji spanilosti,
by nám Pán Boh poprial žehnatby, milosti,

zdaru, zdravia, hojnosť chleba
a po skone žiaru neba.

Dlh. Poľský.

Jednodruhé o sedliackych a o pánskych cítach.

Obrázky zo života, kreslil s uhlikom Zaosek.

(Dokončenie.)

Dľa udania pohanov Adam len jeden jediný raz behal a držal šport za liškou, ktorá mu uchytila prichystané už rebro, z ktorého sa mala jemu žena utvoriť; ale nešťastlive, bo liška preskočila plot záhrady, a on len chvost jej vytrhol, z ktorého — ako pohani hovoria — mala pochádzať prvá žena a z nej ostatnie, bo po liške najviac bleh majú vraj baby.

My kresfania to ale neveríme, bárns aj uznať musíme, že u ženského pohľavia blchy rády a s obľubou sa pridružajú. Za nimi z tohoto ohľadu nasledujú mačky, bo ony vzájomné spoločné priateľstvo požívajú.

Keď ale sedliak, ktorý nemá patent na pánske športy, by sa opovážil za zajacom behaf, ktorý mu v kapuste veľmi liberálno gazduje a ničí mu hlávky, (ako nejaký liberálny hazafik Iudákov-voličov, v lajstroch), a skrikol by zajačkovi «halali» s nejakou starou škrablicou flintou, hneď by ho vláčili od Annáša ku Kajfášovi, ako by bol človeka zabil. A pokutujú ho, a keď nemá hotové, pošlú mu exekútora na hubni vykričať «halali» jeho jalovičke alebo prasatu.

U nás sedliakov, zvery práve v pokoji a vo svornosti žijú medzi sebou medzi nami. U nás po dvoroch vidieť kráčať a špacirovať husy, sliepky, holubov, kačice, psov, kočky, prasce, strnátky, vrabce atď. a ony sa nehanbia jeden zu druhého, ako sa páni a paničky hanbia v kostole medzi sedliakmi sedieť, tým menej s nimi špacirovať. My sme so zverami tolerantnejší, nežli páni, ktorí ani len tú chudobnú muchu nechcú trpeť vo svojich izbách a v kuchyni. K nám do dvorov ešte aj poľné straky priťahnu a sú tak prívetivé že naším sviňam na chrbáty si posadajú a dajú sa od nich nosiť ako deti, za čo im potom zo skutín hmyz vyzdobú a očistia ich z neho; my preto ani naše svine nečeseme, ako to veľkomožné mestské dámy svojich špatných, maznavých psov s hrebenom, zo slonových kostí, vyčesávajú a sirôtky ľudské od seba odháňajú.

U nás práve mnohé baby sú tak citlivé, že by zverom ani neublížily; preto aj pán učiteľ a pán kaplán, keď si deti v škole hlavy škriabu, vždy pozdravovať nechajú matky, by sebe nesťažovali deťom do hlavy nakúkať, ako to straky tým ošípaním robia.

Nám sedliakom darmo na oči vyhadzujú páni, že sme proti ľuďom a vrchnostiam surovi, grobianski, a že sa bijeme medzi sebou na hodoch, pri muzike v krčmách, a že aj ženy bijeme.

Oni z tohoto ohľadu od nás nie sú lepší; ich fajnové ľudské city sú tyranské, len peknejším kobercom sú prikryté.

Keď mi sedliaci pobijeme sa v krčmách, my sa bijeme na naše vlastné útraty a za naše peniaze; a to ani neni nikomu nápadné, ešte ani sám pá. farár nad tým sa nezastaví.

Ale keď sa krajinskí vyslanci, ablegáti v snemoch a v rajchsrátoch, ako cvičení, múdri, civilizovaní páni bijú, s päšťami, s kalamármí, trhajú sa, tlčú s paraplamí a medzi nadávaním von sa vyhadzujú a štátne škandále vystrájajú, a to nie za svoje, ale za peniaze daňujúcich občanov chudobných: to už musí každý sprostý človek nad tým sa zastaviť. Bo voličia neposielaajú ablegátov do snemov a rajchsrátov na to, aby sa tam, ako my po krčmách bili za cudzí groš, ale aby krajinské záležitosti nie bitkami, ale múdrymi zákonami tam usporiadovali. Aké-že sú to fajnové city? pánske či sedliacke?

Že liberálni panáci pri ablegátskych voľbách tú posledniu hranicu cvičenosti prekročili a barbarmi zostali, to sme skusili za viac rokov liberálneho blahoslavenstva, keď oni s nami ako so psami a s hovädami, neľudsko zachádzali. V blate, v dáždoch deň a noc, v zime o hlade a smáde nás v kordonoch držali. Vojakmi nás strašili, ba aj strieľať na nás ako na psov dávali. Voľby liberálne to dosť dokázaly: Stupava, Girált, Varín mnoho o všeličom vyprávaly. Aké sú to city? Fajnové? Ľudské? Konštitucionálne? A či sedliacke? Barbarské!

Opravdové pánske športy držali panáci liberálni na ľudákov a na sedliakov ako na zver. A keď postvárali liberálne štikle pod čiernou zásterou liberálneho hazafišágu, potom vykrikovali «halali», že zver ľudová padla. Jeden liberálny velebníček z krvi moravskej pred časom zakríkol ako predseda to «halali» anglickej ľudovej strane, ale mu to sprostó vypadlo; a ešte sprostejšie sa potom vyhovárал.

Teda len my sedliaci sme diví? Sú veru aj liberálci fajnových citov ešte divší, keď im k tomu príležitosť dajú.

Múdri, cvičení ľudia mali by «ochranné spolky» nie len pre kone a iné zvery zakladať, ale aj pre ľudí, pre voličov a občanov, proti tým, ktorých poslednia hranica cvičenosti je barbarstvo už či politické, či konštitucionálne.

Nechajme ale politiku tak, a pozrime si také fajnové a nie sedliacke lež pánske city ďalej. Najdeme ich aj u pánskeho ženského pohľavia.

Sedel som raz v hostinci pri obede. Od rázu vkročí do nátra jedna dáma so svojim pastorkom psikom «Ami-m», a zaujala miesto podľa mňa aj so svojim miláčkom zo psej krvi, a rozkázala hneď dve porcie polievky. Zakiaľ ona psikovi pripravovala miesto, on mi ovažoval moje čierne salónové pantalóny. Od rázu zdvihol nohu hore, ako to psi vo zvyku majú, a zanečistil mi moje nohavice, tak, že mi žltý flak na nich zostal. Čo keď som zbadal, kopnul som psa, že sa hneď prehodil hore nohami. Dáma tá skoro omdlela nad takýmto barbárstvom a odporúčala mi lepšie, fajnovšie ľudskejšie city a pildung oproti jej psovi, bo len sedliak kopne psa. Ja som jej zase odporúčal lepší «ercihung» pre jej pastorka psa; aj som jej na srdco kládol, by druhý raz vždy za svojim drahým psikom nosievala nočnú nádobu «šerblíček» aspoň cínový, keď nie porcellánový. Aj by ho do voľaktorého inštitúta dala pre vychovávanie pánske, alebo aspoň ku šintrovi. Všetky fajnové city ľudskosti sa v nej pobúrily, nad mojimi slovami.

Neskôrej mi o tej pánskej hajsule hovorili, že ona raz jednej služke hlavu prebila s váľkom, keď zabudla Amimu, mladému pánovi psikovi mlieka prichystať. A že u nej nemôžu služby vydržať pre toho jej maznavého psa. — No my sedliaci veru nepotrebujeme takýchto pánskych fajnových citov. My miesto psov a pánskych salónových mačiek vychováme chudobnú sirôtku.

Druhú veľkomožnú starú Sybillu som znal, ktorá každý deň išla k vôli svojemu psikovi «Finetlovi» na špacirku, aby mal riadnu stolicu. Bo známe je, že taký psíci pánski, ktorí sa vláčia a šmikajú po kanapách, často trpia na tvrdú stolicu a na zapečenie; treba im teda špacirovať a sa pohybovať. Keď ale prišiel chudobný človek od nej almužnú pýtať, odpravila ho ako darebáka, postávača, ktorému sa nechce robiť. A keď jej pri tom ten Finetl pomáhal štekať na toho chudobného, ona mala z toho radosť, že má na staré dni od neho pomoc a podporu v spoločnom štekaní.

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovo v Stankovanoch.

Číslo 50—51.

Potravný Spolok v Stankovanoch 200 korún, N. N. 33 kor. 82 h., zvyšok d. 29 kor. 61 z dividendy: Ján Brněal Gaura 4 kor., Maria Špidus Tavel 4 kor., Matej Brveník 2 k. 56 h., Ján Buljak, rychtár 6 k. 32 h., Matej Buljak 88 hal., Ján Chilla 5 kor., Ján Chovanec Kabla 1 k. 11 h., Jozef Dvoršák 5 k. 61 h., Jozef Fura 3 kor. 48 h., Ján Gonos Fieko 1 k. 32 h., Ondrej Fieko 4 kor. 64 h., Ján Gašper 2 k. 13 h., Ondrej Hadač 2 k. 13 h., Ondrej Holdoš 3 k. 45 h., Ján Hrkút 3 k. 74 h., Anna Reiffers 2 k. 76 h., Jozef Hromada 7 k. 65 h., Ján Janiga 3 k. 37 h., Jozef Karas 5 k. 50 h., Ondrej Letko 5 kor. 57 h., Maria Buljak Letko 4 k. 40 h., Jozef Malcho 2 k. 71 h., Matej Malcho 2 k., Ján Matula ml. 4 k. 3 h., Ján Michalek 1 k., Fridrich Mattyasovszky 3 k. 17 h., M. P. 14 k. 36 h., Juro Pečko 1 k. 64 h., Juro Pečko Lapitka 1 k. 6 h., Ján Pekár Bakaj 2 k. 70 h., Jozef Pekár 2 k., Ondrej Poljak 1 k. 74 h., Jozef Poljak 5 k. 97 h., Mikuláš Reiffers 8 k. 63 h., Jozef Ročák 4 k. 12 h., Štefan Škutta 1 k. 82 h., Jakub Škutta 1 k. 6 h., Ján Štúr Kulišan 3 k. 10 h., Ján Štúr Lopen 2 k. 13 h., Jozef Szolný 1 k. 6 h., Estera Smolár 2 k. 5 h., Štefan Straka 4 k., Ján Zrník 2 k. 38 h., Matej Zrník 1 k. 6 h., Ján Dančo 2 k. 52 h., Estera Tavel r. Letko 2 k., Jozef Urban 2 k., Pútnici Starohorskí 5 k. 30 h., Pútnici Kubínski 7 k. 89 h., Jozef a Zuzanna Fura 4 k., Ján Straka, prievozník 2 k., Jozef Mišik ml. 1 k., Estera Mišik r. Smolár 1 k., Zuzanna Trasoň 1 k., Zuzanna Krákorník vdova 1 k., Jozef Buljak 5 k., Maria Buljak 5 k., Jozef Falat 67 h., Maria Falat 44 h., Helena Hromada 44 h., Margit Hromada 44 hal., Zuzanna Hromada 88 h., Ondrej Lacko 91 h., Katarina Pečko Malcho 91 hal., Jozef Straka Kvant 91 hal., Juro Urban 91 h. — Spolu číslo 1—51. **5827 kor. 19 hal.**

Božské Srdce Ježišovo, daj aby sme Ťa vždy viac a viac milovali!

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín

Jeho veličenstvo kráľ v piatok ráno odcestoval z Viedne do Brucku, kde si obzrel v tamojšom tábore ležiace vojsko. S kráľom prišli aj arciknieža Rajner, náčelník generálneho štábu barón Beck a vojenský attaséovia cudzích mocností. Panovník najprv obzrel si 1. a 4. bosenský peší pluk, ichž mužstvo veľmi pochválil. Zatým nasledovala prehliadka 14. delostrečkému pluku a pod vedením kapitána Hinterstolssera stojaceho vetroplaveckého oddelenia. Na poludnie bol krátky dvorný obed, na ktorom zúčastnili sa aj velitelia jednotlivých plukov. Popoludní kráľ navštívil streleckú školu a o 6. hodine večer vrátil sa do Viedne. — Dňa 2. júla odcestuje kráľ do Ischlu, kde za dva mesiace pobudne. Na ceste stavia sa v Mauerbach-Ohlingu, aby prítomný bol na slávnostnom otvorení nemocnice a internátu vystaveného na pamiatku jeho cisárskeho jubiläuma.

Choroba anglického kráľa. Z Londýna dochodujú zprávy oznamujú, že sa kráľ Edvard stále zotavuje zo svojej ťažkej nemoci. Posledná lekárska zpráva, ktorú vydali včera večer o 11. hodine, znie nasledovne: Stav kráľov je v každom ohľade uspokojujúci a značne sa zlepšil. Oproti tomuto zprávy prichodujúce z Koppenhágy, Berlína, Brusela oznamujú, že dľa chýrov, ktoré kolujú po tamojších panovníckych dvoroch, stav kráľa Edvarda je stále veľmi nebezpečný, ba brusselská «Indép. Belge» oznamuje, že kráľa Edvarda sotva možno zachrániť životu. Bude to však sotva spoľahlivá zpráva.

Arciknieža Jozef 26. júna došiel do Segedína a prehliadol tam ležiaci honvédskejší peší pluk. Po prehliadke sprevádzaný vicemaršallom Valentičom a hlavným županom Kállaym arciknieža obzrel si kultúrnu palotu a a veľký obraz maliara Pavla Vágó predstavujúci veľkú povodeň v Segedíne a potom navštívil aj sanatorium dra Jozefa Borošša, ktorý pred rokom liečil arcikniežata, keď si bol nohu zlomil. Arciknieža Jozef zo Segedína odcestoval na svoje panstvo v Kiš Jenöve v aradskej stolici.

Zriedkavé prvotiny. Utešené veci sa v Rábe dejú. Nový biskup rábsky: gróf Mikuláš Széchenyi pošle pod vodcovstvom námestného biskupa a špirituala seminárskeho svojich novovysvätených kňazov do Marie-Czelli,

kde jedon z novovysvätených pri oltáre Matky Božej svoju prvú obeť u P. Bohu predne-ie, pri ktorej ostatní spoludruhovia prítomní budú. Dovolí ďalej, aby sa jedon-druhý novovysvätený ku tohoročným pútnikom lurdským pripojil, a prvotiny svoje na svetochýrnom pútnickom mieste v Lourdesi odbavil, s čím iste nie málo pozdvihne zaujímavosť tejto púti.

Prehral 700.000 rubľov. Haličský veľkostatkár gróf August Potocki, ktorý má i v Rusku veľké majetky, prehral vo Varšave za jednu noc v hazardnej hre istému ruskému grófovi 700.000 rubľov. Túto ztratu tak si pripustil k srdcu, že chce spáchať samovraždu, ale bol v tom svojim sluhom prekazený.

Gróf Štefan Tisza pri preskakovaní akejsi hrádze spadol s koňa. Kôň ho tak dokopal, že je ťažko ranený v tvári. Gróf len ťažko posbieral sa a došiel do kaštieľa.

Smrť. Vyslanec sobránskeho okresu Alex. Köröskényi dňa 26. t. m. náhle zomrel v 61. roku života.

Potrestaní vystahovaleckí agenti. Hlavný slúžny v Perjámosi Jána Thierjunga, bogárošského a Petra Volka, šándorházskeho obyvateľa, lebo svádzali ľud do Ameriky, posúdil na 2 dni do väzenia a každého na 200 korún peňažnej pokuty.

Klam. Do budínskeho oddielu prvého všeobecného spolku rakúsko-uhorských úradníkov prišiel v novembri minulého roku Eugen Czikay, úradník uhorskej kreditbanky a po preukázaní dokumentov dostal tam na zmenku požičku 1600 korún. V januári tohto roku vyzdvihol Rudolf Czenk, tiež úradník kreditbanky, tým istým spôsobom 2400 korún. Keď zmenky mali vypršať, boli oba napomenutí, aj žiranti, a keď sa nikto nehlásil, pri ďalšom kutaní vysvitlo, že ani dlžníci, ani žiranti toho mena neexistujú. Zmenky boli falošné. Teraz polícia hľadá klamárov.

Obeť zmiže. Zo Szombathelyu oznamujú: V obci Porna manželka gazdu Jozefa Vöröša dojila kravu v maštali, keď zrazu otročila sa jej na nohu jedna zmiža (vipera) a na troch miestach ju poštípala. Nešťastná ženská, ačkoli lekárska pomoc bola hneď pri ruke, o dva dni zomrela. Nebezpečný had s pokosenou trávou dostal sa s poľa do maštale.

Z Tábora sdeľujú: Že Vsaskom okrese zúril veľký *cyklon*. Obrovský tento výchor s mnohých sedliackých domov sniesol krov. Tridsať ľudí bolo povážlivo raneno. Jedna žena i s dieťaťom prišla o život.

Pozor na deti. Z Veľkého Sibína oznamujú: Tu najší nádenník Klár odišiel do roboty a nechal svojich dvoje detí, 4ročného synčoka a 7ročnú dcérku doma bez dozoru. Deti hraly sa na dvore v chlieve a nakládly tu ohňa. Hasiči keď udusili oheň, vytiahli už len na uhoľ spálené mrtvolky.

Zdarne operovaný rak. Na poslednom zasadnutí spolku viedeňských lekárov dr. Konrád Büdinger, hlavný lekár v nemocnici «Kronprinz Rudolf» vo Viedni, predstavil jedného pacienta svojho, ktorý mal raka na jazyku. Rak napadnul mu koreň jazyka a dr. Büdinger chorý jazyk vyrezal. V lekárskej literatúre znali dosiaľ len trinásť

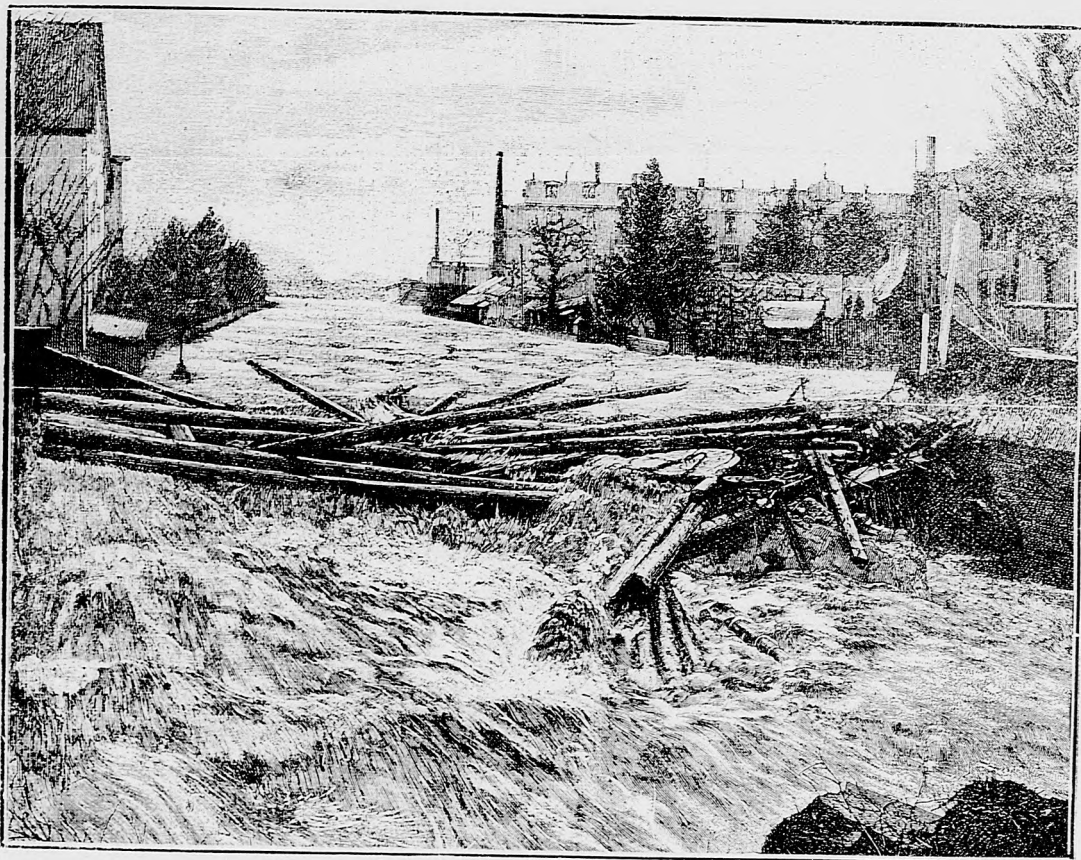
takých operácií, ale ani jedna sa nepodarila, lebo patriční po operácii zomreli, pretože ďalšiu rakovú nákazu lekári neboli vstave prekazili. Operácia Büdingera je prvá, ktorá sa úplne zdarila.

Vyznačenie. Z Viedne oznamujú, že rakúskeho vyslanca dra Kathreina jeho veličenstvo vyznačil železnou korunou prvej triedy za jeho zásluhy nadobudnuté na poli verejného a politického života.

Veľká Viedeň. Jedenásť obcí prihlásilo sa, že chce byť pripojené k mestu Viedni. Sú to: Floridsdorf, Strebersdorf, Stammersdorf, Gross-Jedlersdorf, Hagen, Herschstetten, Stadlau, Gross-Enzersdorf, Breitenlee, Aspern a

namáhaním založený bol v Ružomberku úverkový ústav: Priemyselná Banka, pri ktorej jako správca zdarne účinkoval až do smrti. Večné odpočinutie daj mu Pane!

Úpadok firmy Krupp. Z Kölna oznamujú: Svetochýrna firma Krupp tieto dni prepustila 500 robotníkov, lebo vo dvoch dielnach, kde zhotovujú delá a lafety, robota úplne stojí; klesanie práce pripisujú dvom okolnostiam. Prvá je tá, že Krupp vopred nafablikoval veľmi mnoho munície v tej domnienke, že všetky zásoby prevezme nemecká vojenská vláda, ale sa veru sklamal, lebo mu všetko na krku ostalo: nemecká vojenská vláda neodkúpila ničoho. Druhou príčinou je, že na válečné

Ide prival!

Esslingen. Dňa 24. júna bola na viedeňskej radnici konferencia viedeňskej mestskej rady so zástupcami spomenutých obcí; tam podpísali protokoll a schválili návrh zákona, ktorý má byť snemu predložený.

Naštedrejší človek na svete je zaiste známy americký millionár mr. Andrew Carnegie, ktorý už mnoho millionov dollárov obetoval na dobročinné a vzdelanostné ciele. Neprejde ani týždňa, čo by tento americký mäcén neobetoval väčší obnos na verejné dobro. Tak novšie na založenie ľudovej knižnice mestu Glasgowe daroval 200.000 korún, mestu Brenfortu 100.000 korún, Selly-Oaku 60.000 korún, Briarly-Hillu 40.000, spolu teda pol-milliona korún.

V Ružomberku dňa 20. júna zomrel Karol Kréméry v 78. roku veku svojho. Zvečnelý zastával a bránil záujmi ľudu a mesta, a bol neohrozený ľudák. Jeho

lode zhotovené ocelové panciere nezodpovedaly očakávaniu. Pri posledných pokusoch, učiných v Anglicku, totiž vysvitlo, že veru není sú vstave odolaf moderným delovým nábojom a tak i z toho očakávané objednávky vystaly.

Zbojníci. Z Lugošu oznamujú: Jakub Mayer, kupec z Lapušnika viezol si tovar domov. Na ceste neďaleko obce Bozovič vyskočili z lesa zakuklení zbojníci a napadli kupca. Napadnutý kričal o pomoc, na čo mu jeden zbojník strelil do prs a potom jeho i voz vyrabovali. Neskôr do roboty idúc, ľudia našli nešťastného kupca, ktorý teraz zápasí so smrťou.

Krvavá pračka počas processie udala sa dňa 18-ho minulého mesiaca v obci Aviles v Asturii. Jedenásť osôb bolo raneno, niektoré fažko. Policia uväznila dvanásť ľudí.

Prvnie miesto bez odporu zaujíma dnes jako príroda ku káve zrnkovej, ako i za náhradu tejto Kathreinerova sladová káva Kneippova. Táto ďakuje len tejto vlastnosti to, že vedľa svých zvláštných predností len ona obsahuje arómu a chuť kávy zrnkovej. Veliké množstvo dobrozdani najprednejších autorit to potvrdzuje. Vóhlasný profesor Pettenkofen poznamenáva: «Svou káve podobnou chuťou predsi nápadne všetky ostatnie kávové surrogáty.» Iní pravja: «Obsahuje najintenzívnejšie aróma a chuť praženej kávy zrnkovej.» «Jej aróma je zvlášte silná, káve podobná a čistá.» «Obsahuje veliké množstvo aromatických súčastôk, ktoré tiež v zrnkovej káve sa nalezajú». Mnohonásobné pokusi dokázaly súhlasne, že ona, jako velice káve podobný «výrobok sa pokladat môže.» «Obsahom aromatických látok je Kathreinerova sladová káva svým cenným pôžitkom pravej káve velice podobná» atď. Je preto z cela srozumiteľné, že obľúba, ako i všeobecné používanie jej stále postupuje a že ona kamďaľ viacej, ako chutný a zdravý nápoj rodinný sa udomáčuje.

Jubilárna púť do Lourdu.

Ako každý rok, tak aj tento rok pohne sa sprievod do Lurdu.

Odchod bude z Prešporuku na **21-ho júla**. Cesta povedie na *Einsiedeln, Lyon, Paray le Monial, Toulouse* a *Zürich*.

V spomenutých miestach bude sa spoločnosť všade baviť jeden deň; v Lourde sa bude zdržovať 4 dni.

Kto by mal tedy mienku k tejto púti sa súčasťníť, nech sa hlási u nižemenovaného sprievodcu, ktorý aj program pošle každému na žiadosť.

Michal Dobsa, dekan a farár v Mor. Svätom Jáne (Morva Szt. János) Pozsony m.

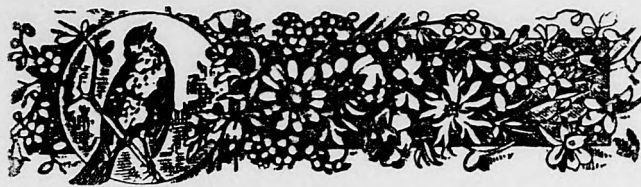
Pre malo-čaušanskú obec, na stavanie kaplnki na podporu milodarí nasledovní dobrodušní katolíci poslali:

Pani Rudolfa Černay 1 korunu, N. N. 4 kor., Štefan Kmeťko 2 kor., Pani Štefanová Kmeťko 2 kor., mladší Štefan Kmeťko 1 korunu, Jozef Lendler 2 koruny, August Wunder 2 koruny, Michal Šteiger 2 koruny, Jozef Ország 2 koruny, Pani Jozefová Trďina 2 koruny, Margita Šteiger 2 koruny, Martin Šteiger 1 korunu, Pani Francová Roháč 3 koruny, Súkenický spolok 5 korún, Rimsko-katolícky spolok 5 korún, Rimsko-katolícka autonómická obec 10 korún, Vdova pani Jakubová Cibulka 2 koruny, Valent Melluš 1 korunu, Ján Fogelton 2 koruny, Ján Mišík 1 korunu, Ján Briatka 1 korunu.

Všetci z Prievidze. Spolu 52 korún. V predešlom čísle vykázané bolo 125 korún.

Spolu učini **177 korún**.

Všetkým týmto, nech Rodička božia vyprosí od Otca nebeského hojných milostí a požehnaní!

DOPISY.

Skalité.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vysokoctený Pán Redaktor!

Ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom Kresťane.

Niektorí bratia v Kristu mňa upozornili, že v Žiline vychádzajúci «Felvidéki Ujság» bol tak láskavý, v ktoromsi májovom čísle sa so mnou zapodievať a mňa za to, že zastávam farníkov mojich proti prechmatom niektorých pánov (ktorí sú tej mienky, že plášť hazafišágu prikryje akúkoľvek nepravosť), za súceho uznať, aby mňa stoličná vrchnosť do Lipótmező (bláznivca) expedirovala.

Každé noviny musia mať vytknutý cieľ: zastávať pravdu, spravodlivosť a zákon. Z okolnosti tej, že «Felvidéki Ujság» práve naopak obhajeu týchto princípov napáda, musí sa uzavierať, že o pravde, spravodlivosti a zákone má nie zdravé náhľady; preto snáď potrebnejšie by bolo, jeho dať do Lipótmező recognoscirovať.

Do sanatoriauma toho, ďalej aj z toho ohľadu kňaza katolíckeho dať nemôžu, aby pohľad na takého ultramontána podobného ráza hazafíkov do väčšej nervozity neprivádzal.

S tým som skončil navždy s «Felvidéki Ujságom».

Jozef Badák, farár skalitský.

Prešporský Sv. Júr.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Blahorodý Pán Redaktor!

Jestli za dobré ráčite uznať, uverejnite mojich pár riadkov.

Dňa 12-ho júna slávil sme deň s privítaním nášho budúceho vel. p. farára Rudolfa *Nováka*.

Deň tento pôsobil v nás všetkých mnohé a veľké radosti, lebo obecnstvo naše, t. j. naši poniektorí dobrého ducha katolíci sa už dňami vopred chystali k tejto slávnosti, aby mohli sme nášho šlachetného a roduľového otca okázale uvítať.

Už 12-ho júna včas ráno vlály národné zástavy na domoch našich katolíkov. Večer o 5 hodine dorazil náš vel. p. farár Rudolf Novák. Pri vchode jeho do mesta začali hlučné zvony ozívať sa pekným hlasom. Po malej chvíli bolo počuť zas strielanie z mažiarov až zakiaľ celý pochod nevtiahol pred kostol.

Keď sme vkročili do mesta, uvítal prihodiaceho pán mešťanosta. Pred vchodom do kostola pozdravil ho jeden vel. p. Piarista maďarskou i slovenskou rečou.

V bráne kostola ho čakal pán administrátor s krížom, ktorý mu hneď podal. Vel. p. Rudolf Novák vezmúc kríž a štólu spluvialom, postupoval ďalej k hlavnému oltáru, kde vzýval Ducha svätého.

Po skončenej svojej modlitbe dal nám všetkým požehnanie a s tým sme skončili modlitby.

Pod týmito jeho modlitbami i my tiež všetci veriaci modlili sme sa s ním, že by ho Pán Boh obdaril milosťou svojou, aby mohol svoj novonastúpený úrad pastierský šťastlivo a spásonosne zastávať.

Privolávam vel. p. farárovi zo srdca: Na zdar!

Prítomný.

Malé Opatovce.

Pochválen P. Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Ráče, prosím, aj od nás dačo uverejniť v našom obľúbenom Kresťane.

Za kresťanskú povinnosť si pokladám sdeliť et. spolučitateľom «Kresťana», že aj nám horlivý dôst. pán farár Šándor *Karácsonyi*, oduševnený a horlivý p. kaplán Ján *Ježsó* pripraviť dal spasiteľné hody duchovné, t. j. oltár k úcte Srdca Pána Ježiša Krista.

Dňa 15. júna b. r. táto posviacka sa previedla spôsobom nasledujúcim: Spomenutý oltár sa postavil z usporiadaných peňazí spolku sv. ruženského a z milodarov horlivých a obetivých veriacich farníkov m. opatoveckých a kňazických.

Spomenutého dňa už ráno sa dalo znamenie blížiacieho sa sviatku s výstrelom mažiara; a šlo to jedno za druhým až do sozvanania. Po poslednom zvonení zavítal k nám d. p. dekan a opát Karol Pintér zo Zl.-Moraviec a za ním ostatní duchovní. O pol jedenástej hodine sa započaly služby Božie a sv. omša, ktorú d. p. opát Karol Pintér s asistenty p. p. Alojzom Hoffmann a Jánom Ježsó slúžil.

Pristúpili k veľkému oltáru a pobožnosť s litaniami k všetkým Svätým sa započala. Pri odseku veršu: «Svätá Maria oroduj za nás», sa pohla processia k oltáru novému. Tu sa odbavily obrady, a poskončení týchto v.-slaviansky p. farár Andrej Ralbovszký vystúpil na kancel, kde po prečítanej evanjelii, veľmi pekno rečou poukázal na pôvod spomenutého oltára. Po skončenej kázni sa započala sv. omša. Pod sv. omšou chorálny, sbor pri sprievode organa spieval pieseň: «Každé miesto, každá ves atď.» a za každým veršom: «Prisahajme teda znovu, vernosť Srdcu Ježišovmu».

Bárs aj pršlavý čas bol, predsa ľud veľkým počtom sa k tejto pamätnej pobožnosti dostavil, ktorá veru nie tak ľahko výnde z pamäti veriacich a obetivých farníkov, ktorí za tento veľký dar len svojim duchovným pastierom ďakovať môžu.

Všetkým tým veriacim, ktorý k tomuto sv. cieľu prispeli verejne ďakujeme. Nech Pán Boh každému z Jeho štedrosti odplatí tak zemským, jak voľakedy aj nebeským blahom.

Prítomný.

Z Hornej Zubrice.

Vážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráče nasledovným našim riadkom v našom obľúbenom «Kresťane» miestočka dopriať.

Z pod Babiagory, obzvlášte z Hornej Zubrice ešte sa v našom «Kresťane» dopis nenašiel, preto sa chytám ja pera.

Chcem sdeliť dačo ctením čitateľom málo obyčajného a predsa radostného.

Naša obec je rozťahnutá, pod Babiagorou a jestli Pán Boh toho zemiaci, kapusty a ovsa nepožehná, je s nami bieda. Ale náš srdečne milovaný a o spasenie svojich ovečiek sa starajúci pán farár Ján Petruška postaral sa o iný zárobok, ktorý nejednej duši bude trvať, nie roky, ale aj veky. Asíce, o Majstrov z Galicie z domu Krakovského, a obývajúcich teraz v Stanislavove, Otcov Missionárov z rádu Ježišovho, menom Jakub Sajna, Stanislav Sebastianský a Konštantin Marszalovič. Pri týchto sme zarábali osem dní. Prišli v sobotu dňa 24. mája a boly hneď nešporoky s «Veni Sankte». V nedeľu kázali o cieľi človeka a načo je na zemi. V pondelok prišli všetky deti, ktoré boly aspoň pri sv. prijímaní. V útorok boly ku sv. prijímaniu, a bolo to radosti i plaču, keď deti verejne odprosivaly rodičov, a rodičia im odpustenie sľubovali, pritom sa odriekali, pýchly, zvydy, kliatby a do krčmy chodenia, a že budú verne slúžiť Pánu Ježišovi. To pohlo aj to tvrdé srdce ku plaču. Každý deň večer po skončení pobožnosti šiel ľud na vše strany so spevom domov, až vrchy hučaly. Tie kázne boly tak dojímavé, že aj najzávrtdlivejší hriešnici pokanie činili a najhorší korheli pálenku nechali. Bolo mnoho aj svetských kňazov, ktorí pomáhali spovedať. Ku sv. spovedy pristúpilo výše 4000 ľudí. V našej fare je aj braterstvo striezlivosti a už od roku 1852 založené, aj spolok sv. Anjelov Strážcov, do ktorého sa prijímajú deti od 6—16. roku.

Tito otcovia Missionári tak zoškľivili pijanstvo, že i tí najväčší korheli šli ku oltáru sa odriekať pijanstva, ba aj do matriky sa zapísať. Rozdalo sa knižiek bratských sľubujúcim výše 700. Škapuliar prijalo do tisíc tristo. Máme aj bratstvo Živého Ruženca do 60 ruží a pri zmienaní ceduliek mávame offeru. Horlivosťou jedného občana zaopatrená je najnovšie krásna socha Srdca Ježišového.

Nech nám Pán Boh živí našich duchovných, jak p. farára, tak aj p. kaplána! *Horliteľ živého ruženca.*

Pät' dní roku 1900 v Ríme

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknu knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správca fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor., 100 výt. 350 hal.,

Prosba k vlt. čitateľom «Kresťana».

Toľko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kresťanom a čitateľom milého «Kresťana», že my, maločaušanskí obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčerpaný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ujšlo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Vás milé duše kresťanské, že vy sluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispějete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie, Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obeť ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca. Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou chudobní sme. Preto obraciam sa k Vám milé duše kresťanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, toľko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modliť sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmeme, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Božej. My ale z hlbiny srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

Milodary ráčte na veľactenú Redakciu «Kresťana» zaslať.

V mene Boha

V Malej-Čauši, 1902. 28-ho júna.

Ján Hanko, rychtár.

Michal Matjaško, podrychtár.

Jozef Uhljar, prisazný.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kresťan» prekonal v prospech ľudu.

Abý však blahonosné účinkovanie «Kresťana» čo možno všestranné a mnohútné bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý poznať a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novín, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-körút 35.

Milodary

poslané z Ameriky od farníkov a susedných farností krajanov, na chrám Štiavnický.

Ján Krsiak 1 dollár, Ondrej Pukal 2 dol., Martin Korman 2 dol., Vendelin Kočudak 2 dol., Ďuro Kováč 2 dol., Jozef Baranek 2 dol., Imrich Zahon 2 dol., Jozef Kido 2 dol., Matuš Možucha 2 dol., Jozef Motešický 3 d., Michal Janik 2 d., Štefan Trullík 2 d., Štefan Sakmar 2 d., Fraňo Trullík 2 d., Štefan Brečík 2 d., Jozef Králik 2 d., Fraňo Plačko 2 d., Maria Vároš 1 d., Jozef Čaniga 2 d., Ondrej Cedzo 2 d., Michal Čizmár 2 d., Ján Kováč 1 d., Jozef Majbuch 50 centi, Ondrej Bachorik 1 d., Ďuro Bachorik 1 d., Štefan Tatalik 1 d., Ďuro Mikoláš 2 dol., Jozef Mikula 1 dol., Jozef Kavalec 1 dol., Jozef Lukáč-Madulik 50 centi, Štefan Palko 2 d., Martin Mišejko 50 centi, Michal Vavko-Žitník 1 d., Ďuro Mešo 1 d. Štefan Klučinec 1 d., Ondrej Haradin 5 d., Fraňo Bielik 40 c., Jozef Majko 2 d., Štefan Židek 5 d., Imrich Luknis 2 d., Štefan Ciesarik 2 d., Pavel Magala 2 d., Martin Machdinec 5 d., Jozef Mikoláš 1 d., Štefan Hájek 50 c., Jozef Tvardovský 10 d., Tomáš Danik 5 d., Jozef Kido-Rakota 1 d., Jozef Kudika 2 d., Ján Palko 2 d., Vendelin Turčanik 2 d., Fraňo Prašnický 2 d., Ondrej Žitník 1 d., Ján Harcinik 1 d., Štefan Vavko 2 d., Jozef Čupec 5 d., Ján Cambál 5 dollárov.

Zo susedných farností: Štefan Doblej z Podvažia 25 centi, Pavel Kadak z Podvažia 25 c., Jozef Lulák z Petrovic 25 c., Jozef Šucha z Petrovic 50 c., Pavel Sebena z Petrovic 30 c., Jozef Malobický z Malej Bittše 50 c., Maria Trojana, krajanica 40 c., Štefan Macolich z Papradna 1 dol., Pavel Balušik z Papradna 1 dol., Jozef Balušik z Papradna 50 centi. — **Spolu 600 korún.**

Jožkovi Čupec a Jankovi Cambál pomahačovi a všetkým za štedré dary zaplať a požehnaj Pán Boh stonásobne a pridaj Vám dobrého zdravia a sily ku ďalšej práci.

Štefan Ballay,

farár štiavnický a predseda výboru.

Dieľna Sväto-Antonských kosí pána Jozefa Sohr

oznamuje, že neni dlho čo príde čas na objednávanie kosí, a preto aj tak zariadil svoju fabriku, aby každé dôjdené objednávky byly hned v ten deň odoslané aj tým objednavateľom, ktorí sú v inostranných čiastkach krajiny, že by kosy žiadané v roľníctve mohly mať už medzi 3—4 dňami.

O sviňských nemocách.

I.

Každý rok čúvať, že ten alebo ten vidiek pre chytľavú sviňskú nemoc je pod zátvorom. I to pozorovať, že naši ľudia sviňam pomáhať sú zhola neschopní. Keď vydá stolica v prípadoch nemoci ochranné nariadenie, to len ako z museností vykonajú. Viac od strachu pred pokutou,

ako v ošoh a prospech svoj. I som tej mienky, že keď by vláda, alebo už tie stoličné hospodárske spolky vydávali poučné spisky o takýchto chorobách o ošetrovaní sviň, o predchodčích ochranných prostriedkoch, a rozdali by medzi svet, iste by viac vykázali ako s nariadením «pod pokutou». Veď náš svet každé nariadenie od vrchnosti, i to najlepšie, považuje ako panské trápenie, prenasledovanie sedliakov. Preto každé vykonáva len z nútnosti. Ináč by to vyzeralo, keď by sa sám z knižky poučil, a videl makave prospech ochranného prostriedka. Tí, ktorí sú čítanejší a vedia, ako sa treba brániť proti vypuklým chorobám, nečakajú nariadenia pod pokutou, ale kadenáhle sa zjaví chýr o dúli sviňskom v súsedných dedinách, už chlievy čistia denne, mažú vápnom karbolovým, desinfektujú a to prv, než vydaté nariadenia od Pontiusa k Pilátovi bludiacie príjde. (Obyčajne až vtedy príde nariadenie, keď už je dúl v plnej miere v obci.)

Nuž ale dosť. Neidem písať jeremiadu toho strachu, ktorý majú naše vládne kruhy pred tým, keď by takéto vo slovenskej reči tlačené sošity vydali. Veď by s vlastenectvom bolo fuč. Nepamätajú, že s tým by to najvlasteneckejšie jedlo: šunku a klobásu zachránili. Nuž nech radšej svine dochnú, len aby — — I tak jest ich dosť štvora dvojných. (V tomto nesúhlasíme úplne s p. pôvedcom. Čo je pravda, je pravda: Pán minister orby Darányi s tohoto ohľadu je nie predpojatý. On spisy také a podobné skutočne vydáva aj v slovenčine, len že páni úradníci nepýtajú ich, ba ani poslané nechcú rozdať, ako sa to stalo v Šáriši, kde sám podžupan poslal ministrovi slovenské knižky nazad s tým, že on sa vraj už 10 rokov trápi s maďarčením, teraz že to nechce slovenskými knižkami pokazif. Red.)

Otázku si predkládame: z čoho pochádza nemoc? Sú tu tri príčiny. Asíce: 1. zkazenosť a priemenlivosť povetria, 2. nezdravé, neprimerané žrádlo, a 3. zkazenosť krve. Všetky nemoce u prasiat, u dobytky, ba i u ľudí, vyjmúc pokaličenia, jednu z týchto troch majú za príčinu. Zkazenosť povetria, keď je baccilami, bakteriami nabrať, prináša chorobu zvonka do nútra dobytky, a tak nakazí jeho krv, dýchacé ústroje atď. Premena povetria, horúcosť a na to zima, zapríčiňuje rozmanité zapáleniny ústrojov a údov dobytky.

Náš gazda je vždy tej mienky, to mu z hlavy

ani za liter pálenky nevybiješ, že sviňa potrebuje ten najväčší kvas a nečistotu. Že sa najlepšie cíti, keď leží po uši v blate a v hnoji, a keď v chlieve najlepšie smrdí. Hovor mu o vetrení a čistení chlievov, vysmeje sa, že načo? Spomni mu o desinfektovaní chlievov, vyvalí oči, že to nerozumie. Povieš mu to, že to taká vodka robená ako ochranný liek pre zdravotné pomery, opýta sa sa, či sa to dá piť ako pálenka? Povieš mu, že je to karbol a jed, to mu už dosť; taký strach dostane, že ani do tvojho domu neprijde. Keď by bola o tomto poučná knižočka, a dočítal by sa v nej, už keď nie každý, aspoň tí múdrejší by radu nasledovali.

Chcete-li mať svine zdravé, musí byť v chlievoch dobré povetrie. Sviňa nie v hnoji, ale na čistom má ležať. Potom ju často umývať, a netreť, že na srsti, abo na chvoste má z hnoja tolku guňzu, ako Jánošíkov bunkov. V lete treba denne chlievy čistiť. Je-li horúco, polievať studenou vodou, aby bolo v ňom chladno. Potom aspoň každé dva týždne vymazať dnuká karbolovým vápnom miešaným hlinou. Robí sa to tak, že do vápna vleje sa trocha karbolu, ktorý dostať v apatéke. Karbol ničí nákazlivé baccile chorôb. Stlať treba buď rez, miešanú suchou hlinou; táto ľahá do seba smrad. (Kde jest rašelina — borina — bôrová, touto; táto ešte lepšie ľahá do seba smrad a čistí povetrie.) Nesmieme treť, aby pod dlažbou bola hnojnica. Tam máme nasypať suchej hlíny a piesku; tieto močovku všetku do seba vpijú. Každý mesiac ju odtiaľ odstrániť. Aby v chlieve bolo náležité vetrenie, pod povalou zrobíme dieru na jednej i na druhej priechnej strane. Nie však na spodku, lebo by následkom prievanu na spodku prasa dostalo lámku do nôh. Svine počas leta polievať počas horúcich dňoch, ale len podvečer, a potom ím dať suchého steliva. Tak sa majú ošetrovať po čas leta, sú-li v chlieve.

(Pokračovanie nasleduje.)

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvúch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojích chudobných veriacich. Dobře vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolíckeho školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolíckeho obecnstvo

v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavaní a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolícke obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šlachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. *Ján Boll*, farár.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, VIII. József-körút 35.*

Vp. I. Píšete nám, že ponevác neznáte pravopisu slovenského, nuž museli ste požiadať iného o napísanie tej zprávy. Na to odpovieme: my vďačne prijímame od našich spolupracovníkov a správodajcov príspevky akoľvek písané. Ba ubezpečujeme vás aj o tom, že krome Dhomíra nikto iný nepíše nám pravopisne. Z toho by nasledovalo, že vzdelanejší človek, ktorý má každodenne do činenia s ľudom, mal by sa trochu potrápiť s učením sa toho pravopisu. Povolanie naše by bolo, priviesť ľud a priučiť k čítaniu. Ale musíme napred my sami čítať a to mnoho čítať takých vecí, ktoré ľudu odporúčať máme. Takto bez všetkej fažkosti osvojíme si pomaly aj pravopis. Ale už i preto mali by naši vzdelanci, priatelia ľudu čítať spisbu ľudovú a ju predplácaním podporovať, lebo sám ľud si neudrží ani jedného časopisu. Keby každý náš vzdelanec konal povinnosť svoju, na tomto boli, to by nemusel ani jeden časopis náš borit sa s nedostatkami hmotnými; časopisy naše boli by rozmanité, výborné a ľud postupoval by v osvete na počudovanie — veď je k tomu ináč veľmi schopný. Dobré následky toho dali by sa pocítiť všade: kňaz, učiteľ, predstavenstvo, lekár aj zemepán uznal by potom, že s hlúpym a preto často zlým, ľudom zaobchodiť a s rozumnejším, všetko pochopujúcim, a preto k dobrému ochotnejším národom obcovať: to je v tom ohromný rozdiel.

J. S. Košice. Pánu H. sme odpísali — a to dost za času o tom, že pre nedostatok telesných síl a času nebolo nám možno poduť kázanie v Levoči. Tedy žiadne hnev. Srdečný pozdrav.

Rafaél Tekula. Z vašej obci dostali sme teraz dva dopisy. Ten druhý dopisovateľ ponosuje sa, že niektorí gazdovia vaši chodia židovi zabávať sa na pálení, či na víno. Pamätajte: Pred 30 rokmi, keď ľudia boli ešte leďajakí a hlúpi, to vo všetkých cbeiach chodievali si naši gazdovci do tých židovských krčiem na víno, na hu-

sacinu, na karotky. A ešte aj dnes sa najde kde-tu taká poldivá dedinka, kde sa to tak chodí k tomu židovi; no v najviacerých to už prestalo. Veru by sa nám ani nebolo snívalo, že v Pudmericiach chcú byť niektorí silou mocou na posmech iným.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreššana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 3. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaobierajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boli rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvaľujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčať naše «Listy Svätého Antona».

Katolícky ľudový katechismus. Spísal Fr. Špirago. Preložil Štefan Mišik. Vydal Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Druhý diel: Učenie o mravoch. Tlačou Jozefa Teslika v Skalici. Cena 3 kor.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiće za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi po-

učné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 hal.

Časy naše sú už predsa na toľko pokročilé, že aj roľníci budú musieť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme et. obecnosť, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 9.10—9.60 kor., peštianska 9.05—9.50 kor., z Bäcky 9.15 kor., banátská 8.95—9.20.

Jačmeň: na krm 6.10—6.20 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5.10—5.20 kor.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	15.90	14.70	14.40	14.20	13.60	13.20
	6	7	7 ¹ / ₂	8		
	12.60	12.—	11.—	6.—		

Otruby. po 100 kil.: drobné 5.— korún, hrubé 15.— korún.

Strova: Fazula veľká biela a okruhlá po 7.15—7.75 brnava 7.50—7.75, pestrá 5.25—5.50, drobná 8.70—8.95, cudená 10.50—11.—. **Hrach:** 09.00—11.20, lupaný 20.—. **Šušovica** horšia 08.—, lepšia 15.00—16.—. **Mak:** 26.50—28.50, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová —. Lučerna 43.—38.—, všetko 50 klgr.

Raž: 6.75—7.— kor.

Ovos: 7.25—7.60 kor.

Sviňská masť 50.00—50.50, Slanina ³/₁₀₀ 48.—⁴/₁₀₀ 48.75—, udená dobrá slanina 48.50— po 50 klgr.

Remeň: podošvy k. 250—310; terey prima k. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; telaciny k. 370—390; pitlingy —; koňaciny vrázkované k. —; tažené k. —.

Bliskavy remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. —, väčšie — metr. cent.

Tvoje svine budú tučné, hrubé a masné, ich mäso bude chutné, jestli svinský popravujúci prach od Doktora Trnkóczyho do krmu dávať budeš. Od upotrebenia jedného paklika takéhoto prachu už veľkú premenu možno zbadať, cena jedného paklika s úpravou potrebovania 50 hal., 5 paklíkov 2 koruni, k dostaniu je v každom kupectve, keď nie, tak po pošte v lekární **Trnkóczyho v Lajbachu, Krajin**, u tohto posledného sú k dostaniu: Doktora Trnkóczyho vyznačené žalúdočné kvapky, (tieto sú také, jako **Maria-Cellské kvapky, Balsam, Žaludkový liker, kapusné víno** atď., (1 fl. 40 hal.), 6 fl. 2 koruni, **pilulky, k prehnaniu a k čisteniu žalúdka** 1 fl. 56 hal., 6 fl. 6 škat. 2 kor. 10 hal. **Kaškanie, plúca a prsia čistenia** 1 fl. 56 hal., 6 fl. 5 kor. **Lámka, pichanie kostí alebo krčie** 1 fl. 1 kor., 6 fl. 4 kor. 50 hal., **Otlakový flajster** 1 fl. 80 hal., 6 fl. 3 kor. 50 hal.; **Čistujúce a poľahčujúce the (čaj)** 1 pak. 1 kor., 5 pak. 4 kor.

Denné podakujúce pripisi, aj od doktorov chvalia tento liek.

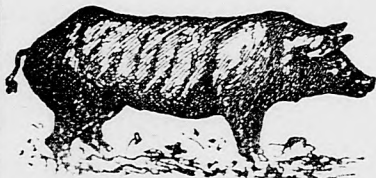
Ku meraniu pozemkov — commassatii — odporúčame p. Leopolda Borossyho, merníka v Prievidzi (stol. nitrianska.)

Ako som už viaceráz počul, usilujú sa moji «dobry priatelia» také chýry rozširovať, že už menšie meračky a práce nepodujímam pre rozličné príčiny, menovite však preto, že som «veľkými prácami» zaujatý. Tieto chýry jednoducho za hlúpe nepravdy vyhlasujem.

S úctou

Lipót Borošši v Prievidzi.

Pozornosti našich hospodárov

čo najväčšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti
dúlu sviň,

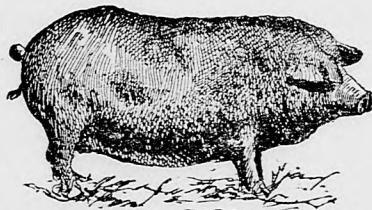
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej: výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomaha: o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco posielá

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lupaniu, rheume, pri neduchoch, krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybkosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. s návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**

Kupujme žiacke Lósy.

Pod ochranou jeho Jasnosti arcikniežafa Augusta Jozefa a pána arcibiskupa Kološa Vassaryho jestvujúci ústav

Maria Kongregáció

pre chudobných žiakov — usporiada — veľkú hru lósov. Hra lósov 31. októbra 1901. pod 85.126 numerom skrze uhor. král. financ. ministérium dovolená bola.

T'ah 1. októbra 1902.

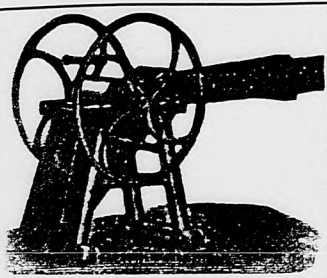
Cena jedného lósu jedna koruna.

Hlavná výhra v cene **10.000** korún. Spolu **1135** výhier.

Lósy sú k dostaniu v kancelárii žiackych lósov. Budapest, II., Alkotmány-utca 2., pri väčších objednávkach vyše 15 kusov rozosiela franko.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oceľovými auličkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mačkadlá** na syr, borievky a na hlynu. **Zeľezné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a **stroje** na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v **Bytči** (Nagy-Bittse).

36—4

Najväčšia dielňa sveta na kosy,

vyznačená už na mnohých výstavách, jako aj na výstave lanskej v Londýne so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrova Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocelové kosy.

Výstraha.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky.

200 korún vyplatí tomu, kto z medzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» kôs vie preukázať päť zlých.

JOZEF SOHR,
V SOMOGY-SZILL-E.

Kto úplne spoľahlivú a dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť **darom a vyplatene** zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosy budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — **Shromážditelom výhod!** — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k pozreniu,

Ceny Sv.-Antonskej-kosy sú:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
90	95	1.00	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši. 1 kus 50 hal., 10 kusov 4 koruny.

„Triumph“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu. Kladivko a penka 1 kor. 70 halerov.

Diamant ocelová britva s tiričnou zárukou kus po 1 zl. 50 kr.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.